

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ' טבת תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות מ.
דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד סימן רפ"ח סעיף ט'. | לוח יומי מקוצר: עמוד ס"ו סימן רפ"ח.
מוסר: פרק ט"ו ועתה נבוא לענינינו עד תחילת פרק ט"ז.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב משנה ח עד משנה ט 'רבי שמעון אומר'.

הדף היומי בהלכה

הפעם היחידה בה מובאת בשולחן ערוך הלכה בשם 'העולם אומרים'

חמשה חלומות מסוימים. ומוסיף השולחן ערוך שניתן להתענות בשבת על כל חלום שאמר עלי בגמרא שהוא רומז על רעה העתידה לבוא; וביארו הפוסקים דהיינו דווקא ברעה שיש בה סכנה, ולא בכזו שיש בה הפסד ממון בלבד. [שו"ע רפח, ה, ומשנ"ב כ]

מעיקר הדין מותר להתענות 'תענית חלום' בשבת. אולם, יש אומרים שאין היתר זה אלא כשראה את החלום שלוש פעמים, ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות כלל בשבת.

ובשולחן ערוך מובא - בפעם היחידה בכל ארבעת חלקיו - בשם 'העולם אומרים', שכתוב ב'ספרים קדמונים' שאין להתענות בשבת אלא על שלושה או

הדף היומי בהלכה

האם מותר להתענות 'תענית חלום' בשבת?

שיתענה פעמיים בימות החול, ולמרות שעיקר התועלת בתענית חלום היא ביום שבו חלם, קבלת התענית בשבת נחשבת כאילו התענה בשבת, כיון שכוונתו לטובה, להמנע מחילול כבוד השבת. ויש שהורה שבזמננו לכל הדעות (ראה לעיל) אסור להתענות תענית חלום בשבת. [משנ"ב רפח, טו ר"ט, ושעה"צ טו; ביאורים ומוספים דרשו, 26-27]

כאמור, פעמים שמותר להתענות 'תענית חלום' בשבת. אולם, היתר זה אינו אלא כשנפשו עגומה עליו מִפְּחַד החלום, אבל מי שאין דרכו לפחד מחלום רע, או שהצער שתגרום לו התענית גדול מהצער שגורם לו החלום - אסור לו להתענות. וכשמספק אם נפשו עגומה עליו במידה המצדיקה את התענית - יש שהורה

הדף היומי בהלכה

מהו הזמן הראוי לאכילת הסעודה ביום השבת?

בשעה שאינו נהנה מהסעודה, כגון שעדיין שֶׁבַע מסעודת הלילה, ולא יאחר את הסעודה לשעה שכבר יהיה רעב. וכן אם אוכל בחדר נאה יותר מזה שאוכל בו בימות החול, או בכלים נאים יותר - די בהיכר זה להורות שהסעודה היא לכבוד שבת. [שו"ע רפח, ז, משנ"ב כג-כד, וביה"ל ד"ה להקדים; ביאורים ומוספים דרשו, 31]

זמן אכילת סעודת היום בשבת: מי שנהנה מהקדמת הסעודה, וכגון שהוא כבר רעב, יקדים אותה, ומי שנהנה מאיחור הסעודה, כגון שהוא עדיין שבע מסעודת הלילה, יאכל בשעה מאוחרת. האוכל בכל ימות השבוע סעודה הזומה לסעודת שבת, ישנה בשבת את זמן הסעודה, כדי שיהיה ניכר שהסעודה היא לכבוד שבת. אך לא יקדים לאכול

בקול בוכים סיפר היהודי כי אמש בשעת לילה מאוחרת ביקש להוסיף משהו בדפים, הדליק נר והתיישב לכתוב, אך מרפקו הפיל את הנר בשוגג וכל הדפים היו למאכולת אש...

ליום פטירת הגה"ק רבי יעקב אבוחצירא זי"ע

ידו חזרה לביתו בתקוה שבהזדמנות קרובה ישוב ויבקש את ההסכמה המיוחלת. כאשר יצא המחבר מביתו שאלה הרבנית את האביר יעקב' האם אמר למחבר את דעתו על הספר. ענה לה האביר יעקב': אמנם לא אמרתי לו את דעתי על הספר כדי שלא לביישו, אך אל דאגה, לא רק שהספר לא יגיע לבית הדפוס אלא גם בביתו לא ישאר...

למחרת הגיע המחבר שבור ורצוף דמעות על לחיו וכתפיו השוחחות מסגירות את הרגשתו. בקול בוכים סיפר שאתמול בשעת לילה מאוחרת ביקש להוסיף משהו בדפים, הוא הדליק נר והתיישב לכתוב, אך מרפקו הפיל את הנר בשוגג וכל הדפים שעמל עליהם כל כך היו למאכולת אש.

לאחר שהאביר יעקב' ניחמו והרגיעו, מצא את ההזדמנות להסביר לו בעדינות כי שיבושים רבים נפלו בכתב היד ומן השמים ריחמו עליו שלא יבוש ולא יכלם ולא ישל.

(אביר יעקב החדש)

באחד הימים הגיע למעונו של האביר יעקב' זי"ע יהודי תלמיד חכם ובידו חיבור אשר כתב בתורת בקבלה, וביקש מרבי יעקב לעבור על חידושי ולתת את הסכמתו. לאחר שיצא האיש עיין האביר יעקב' בתכריך הכתבים ונחרד מאד. למרות כוונותיו הטובות של אותו תלמיד חכם, לא היה ראוי עדיין ללמוד את תורת הקבלה ולחדש בה חידושים, הוא שגה בכל מיני דברים וכתב דברים הנוגדים את תורת האמת.

חכך האביר יעקב' כיצד לנהוג. מצד אחד ברור היה כי אינו יכול לתת את הסכמתו על הספר, אמנם היות ואותו חכם היה קשיש ממנו בכמה וכמה שנים, חשש האביר יעקב' שלא יאלץ לגרום לו בושה.

עברו הימים ובינתיים נכנס ויצא המחבר מספר פעמים לביתו של האביר יעקב', ביקש לראות את הסכמת הצדיק מתנוססת בראש ספרו, אולם בכל פעם נדחה והתבקש לשוב בעוד כמה ימים. המחבר לא הבין מדוע מתמהמה האביר יעקב' לתת את הסכמתו, ומכיון שראה שאין לדבר סוף לקח את כתבי

פניני הפרשה

התלמיד ביקש להקדים ולהביא את המגבת, אבל רבי אליהו עצר בעדו ואמר: "אני הוא זה שצריך לעשות זאת, כי אני חייב הכרת הטוב לספסל שקיפלתי עליו את הטלית..."

להטריחו. אבל רבי אליהו עצר בעדו ואמר לו: "לא! אתה אל תביא! אני צריך לעשות זאת, כי אני חייב הכרת הטוב לספסל שקיפלתי עליו את הטלית..." כאשר נכנס כ"ק אדמו"ר מקלויזנברג - רבי יקותיאל יהודה הלבשרטאם זצ"ל, להיכל המתיבתא והבחין בערימות ספרים שנערמו על גבי השולחנות, העיר לתלמידים שצריך לנהוג יותר כבוד בספרים, והפטיר בלשון זו: "מלבד עצם החובה לנהוג כבוד בספרים הקדושים, יש פה גם כן ענין של הכרת הטוב לספר ולמחברו. הרי זכיתי לקבל תועלת מספר זה, ומדוע לא אנהג בו מדת הכרת טובה, ואחזירהו למקום כבודו בארון הספרים?".

(להתעדן באהבתך)

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים (שמות י, יט) וברש"י: "לפי שהגין היאור על משה כשנשלך לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים, ולקה על ידי אהרן".

מן העיקרים הגדולים שהדריך הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל את תלמידיו, היה מדת הכרת הטוב ואפילו לדומם. ומעשה שהיה: בבוקר אחד אחר תפילת שחרית ירד רבי אליהו וטליתו בידו כשהוא משוחח עם תלמיד. כאשר עבר ליד ספסל סמוך, הניח עליו את טליתו וקיפלה. והנה הבחין רבי אליהו לאחר מכן כי הספסל איננו נקי. הלך רבי אליהו להביא מגבת כדי לנקות את הספסל. מיהר התלמיד ששוחח עמו וביקש להקדים ולהביא את המגבת כדי שלא

קנין חכמה - פרקי אבות

ניכר היה שהשואל ממתין לקבל תשובה חיובית ממרן הגראי"ל זצ"ל - אך לשווא. מרן התחמק מלענות והלה יצא בפחי נפש. והנה זמן קצר לאחר צאתו נכנס אדם אחר עם שאלה הפוכה...

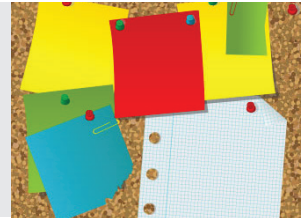
כיתה לשנה נוספת, אך הוא חושש מאוד שבנו ישבר מכך. רבנו זי"ע החל לשכנעו שאדרבה ואדרבה, זה רק יועיל לילד, וחיזק וחישל את רוחו של האב להסכים לדברי הנהלת החיידר.

לאחר צאת האב השני, פנה מרן זי"ע לסובבים ושאל: "ראיתם מה היה פה?" הסובבים, שלא ירדו לעומק כוונתו, החלו לגמגם, ורבנו הסביר: "האב השני נורא חשש כי חס ושלומו יתכן ובנו ישבר רגשית מלהשאר כיתה, אבל מדוע האב הראשון לא חשש שבנו ישל בגאוה ויוהרה מלקפוץ כיתה?"...

אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת (אבות ב ח) ת"ח שהיה מקורב מאוד למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה עד למעשה דלהלן: פעם נכנס יהודי לרבנו וסיפר כי בנו הוא 'בעל כשרון' גדול מאוד והנהלת החיידר ממליצה להקפיצו כיתה. רבנו התחמק שוב ושוב מלענות לו, אך הלה לא פסק מלנדנד, וניכר היה עליו שהוא ממתין לקבל תשובה חיובית ממרן זי"ע, אך לשווא, מרן סירב לפסוק את פסוקו והלה יצא בפחי נפש.

סיבב מסובב כל הסיבות, וזמן קצר לאחר צאת האיש הנ"ל, בא אדם אחר ושאלה הפוכה בפיו: הנהלת החיידר טוענת כי בנו חלש בלימודים ויש להשאירו

האם מותר לפרסם את שמו של אחד השכנים שלא משלם לועד הבית בלוח המודעות בבניין?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

בעניינים אלו, עד שיתבונן היטב מתחילה אם נשלמו בו הפרטים הנ"ל, דאי לא הכי עלול מאוד שיעבור על ידי זה לאו גמור דרכילות".
בביאורים ומוספים של 'דרשו' מובא כאן נידון בעניין ועד בית בבניין משותף, המבקש לפרסם בלוח המודעות שאחד השכנים אינו משלם את חובו לוועד הבית במשך זמן. דעת הגר"ש אלישיב שלאחר שהתרה בשכנים על כך מותר, ואין בזה משום לשון הרע והלבנת פנים. ומביא לכך ראיה מהגמרא בכתובות שמכריזים ברבים על מי שאינו זן את ילדיו שהוא אכזרי כעורב. גם דעת הגר"ח קנייבסקי שמותר לפרסם על מי שאינו משלם, אך הוסיף שעל המספר להתכוון לטובה. אך דעת הגר"נ קרליץ, שכשהדבר אפשרי אין לפרסם את שמו של אותו שכן אלא רק לכתוב את שמותיהם של מי שכבר שילמו, ומתוך כך ייודע מי לא שילם.

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (הלכות רכילות כלל ט סעיפים ז-ח-ט), ממשיך רבנו 'חפץ חיים' לעסוק באופנים בהם מותר לספר דבר רכילות, ובתנאים המרובים והזהירות הגדולה הנדרשים לכך.
האם מותר לספר לאדם שפלוגי גזלו או הזיקו? מנקודת מבט אנושית רגילה שלא על פי תורה, היה אדם אומר - 'בוודאי שמותר, ואפילו חובה!...' אולם התורה מציבה בפנינו רשימת תנאים ארוכה: שהדבר יהיה ברור מעבר לכל ספק, שהמספר יצמד לעובדות כהווייתן ללא כל הוספות; שהמספר יתכוון לתועלת - ושתהיה אכן תועלת בפועל להשבת הגזלה מסיפור הדברים; שאי אפשר יהיה להחזיר לנגזל או לניזק את רכושו באופן אחר; שלאותו פלוגי לא ייגרם מכך הפסד ורעה מעבר למה שהיה מגיע לו בדין תורה; והתנאי הנוסף - שהמספר יוכיח תחילה את המזיק או הגזלן, ורק אם לא שמע לתוכחתו יכול לספר.
וכותב החפץ חיים - "ומה מאוד יש לזהר שלא להורות לעצמו היתר תכף

המוסר היומי

"...אם יעשה להיפך, שיכניס כלי האפיה והבישול שלו לטרקלין, ושם יהיו מונחים בקביעות - למשוגע יחשב בעיני הכל"

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

וידוע שהלב הוא המלך שבכל האיברים, כי ממנו תוצאות חיים, ושם הוא כח המחשבה; והכרס הוא רק כלי המאכל והמשקה. ועל כן ודאי מהראוי שהתורה, שהיא מבחר כל היצירה, יהיו דבריה תקועים בלב האדם בתמידות, ושאר עניני העולם שהם נוגעים למאכלו ומשקהו יהיו במחשבתו רק לפעמים.
ולכן בא הכתוב להזכירנו: והיו הדברים האלה וגו' על לבבך, כלומר, שיהיו על לבבך בתמידות, מה שאין כן שאר עניני העולם".

[חומת הדת, פרק טו]

"התורה אמרה: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוין היום על לבבך, דהיינו שתדע בעצמך את דברי התורה ויהיו על לבבך.
והנה, דרך האדם שהכלים הפחותים שלו, ככלי אפיה ובישול וכדומה עומדים בחדרים החיצון, והכלים היקרים, שבינו מתקשט על דם, עומדים בטרקלין שלו. וכאשר יקרה לפעמים שיעמדו שם כלי הבישול זמן מועט, תיכף יסלקם. ואם יעשה להיפך, שיכניס כלי האפיה והבישול שלו לטרקלין, ושם יהיו מונחים בקביעות, למשוגע יחשב בעיני הכל.

פניני הפרשה

"מה אתה עושה במשך כל היום?" - היסה מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל את האברך עוד בטרם סיים שאלתו. "לומד בכולל", ענה. "ובכולל יש לכם מזגן?" - המשיך מרן ושאל

מרן הגראי"ל היסה אותו מיד ושאלו: "מה אתה עושה במשך כל היום?"
"אברך כולל", ענה.
"ובכולל יש לכם מזגן?" שאל הגראי"ל.
"כן".
"אז תחזור הביתה ותתקין מזגן גם לאשתך" - פסק מרן בנחרצות.

לא כן לכו נא הנגברים ועבדו את ה' (שמות י א)
אברך נכנס למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ושאלתו בפיו:
הוא מתגורר בעיר שבה האקלים חם ביותר, ורעייתו רוצה לקנות מזגן. דא עקא, הוא חי תמיד בחשבון מדויק ואין לו רזרבות בשביל מזגן. ואף שאם יקנה בתשלומים וכדומה הוא יצליח לעמוד בהוצאה הזאת - אבל מכל מקום יצטרך לפרוץ לשם כך את המסגרת התקציבית הרגילה שלו.

החברותא של הגאון רבי יוסף נויבירט סיפר, שפעם לאחר הלימוד הבחין שעל השיש במטבח מונחות 13 כוסות, ובכל כוס ביצה... הדבר היה נראה כ'תערוכה'... 13 ביצים בתוך כוסות?? מה זה??

על סט כלים יקר שנשבר, ועל אהבת התורה של הרבנית נויבירט ע"ה

יְהִי דָם (שמות ז, יט)

אני רוצה להחזיר את הגמרות ולנסקן...
כששאלוה פעם, ממי שאבה את אהבת התורה המופלגת שלה, השיבה בסיפור על סבתה לבית שטיינהרט, שכאשר היו בניה חוזרים מהשיבות לבין הזמנים, היתה מקבלת את פניהם בחיבה ובאהבה, אבל אמרה להם: "לפני שתספרו לי מה היה בישיבה, וכיצד עבר עליכם הזמן, אני רוצה שתלמדו 20 דקות, ואני אשב לצדכם ואשמע את ניגון הלימוד". עוד אמרה הסבתא לילדיה: "את המצוה הזו, של השבת הגמרא לארון הספרים, תשאירו לי. אני רוצה להחזיר את הגמרות, ולנסקן..."

בניה של הרבנית נויבירט עוד זוכרים משפט שהיתה אומרת להם תמיד, בעניין ה... ממתקים. אמא שלחה לנו תמיד עוגות לישיבה, והיתה אומרת כך: "הדבר הפשוט הוא, שאם למדתם טוב, תאכלו את העוגות, ואם לא, עדיף שלא; אבל האמת היא, שאם למדתם טוב, לא כדאי לכם לאכול את העוגות, אלא להשאיר בפה את טעמה המתוק של הסוגיה, ורק אם לא למדתם טוב – תאכלו את העוגות..."

במטבח היו 13 כוסות ובכל כוס ביצה אחת מסירותה לתורתו של בעלה היתה נדירה ביותר. אחת החברות של הגר"י נויבירט שליט"א סיפר שפעם, לאחר הלימוד המשותף, הבחין שעל השיש במטבח מונחות 13 כוסות, ובכל כוס ביצה... הדבר היה נראה כ'תערוכה'... 13 ביצים בתוך כוסות?? מה זה???

הוא שאל את הרבנית ע"ה לפרש הדבר, והיא השיבה לו שכאשר החלה לאפות עוגות, התעוררה לה שאלת דם בביצה, וכיוון שלא רצתה להפריע לו בלימודו, הניחה את הביצה בצד, ולקחה ביצה אחרת. גם בביצה זו התעוררה שאלה, ושוב לא רצתה להפריע, ופתחה ביצה נוספת. וגם בה היתה שאלה. כך פתחה 13 ביצים, ומאחר שבכולן היתה שאלה, הניחה את הביצים בצד, והמתינה שבעלה יסיים את הלימוד, ואז תשאלנו.

"וכי שאלת דם בביצה אינה נחשבת ללימוד תורה?" התפלא החברותא; "האם זו נקראת הפרעה בלימוד?" אבל הרבנית נויבירט לא התפעלה מהשאלה, והגיבה: "כשבעלי לומד עם חברותא, זה בוודאי לימוד תורה; להשיב לי על השאלות בדבר הביצים, אינני יודעת, ולכן החלטתי להמתין. מה יקרה אם אתאזר בסבלנות, עד שהוא יסיים ללמוד!?" – –

(קטעים מתוך 'שמחה בבית',

מדברי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

בהרבה בתים יהודיים ישנו סט-כלים מיוחד ביופיו, עליו שומרים מכל משמר. לא נותנים לכל אחד לנגוע בו. יתכן שזה מפאת מחירו היקר של הסט, ואפשר שהסיבה קשורה יותר לנוסטלגיה, דהיינו שהכלים הללו שייכים היו לבני הדור הקודם, ולמרות שמדובר ב'כלים גשמיים', השימוש בהם מהווה חוט מקשר בין הדורות. ויש ששתי הסיבות יחד חוברות לשמירה הגדולה על הכלים הללו. בבית שיראת השמים מפעפעת בו, שומרים את הכלים הללו לליל הסדר. כך נהגו במשך שנים בביתם של הגה"צ רבי יוסף נויבירט שליט"א, ואשתו הצדיקה מרת חביבה מלכה ע"ה. היה זה סט (מה שקרוי בלשון העם – 'סרוויס') מהודר ביופיו, שכלל 18 יחידות, בו השתמשו אכן בני הדור הקודם של המשפחה.

הסט היה מונח במקום בו היה כלי הפסת, ומי שהיה ממונה על הורדתו לקראת החג, היה אחד הבנים שנודע בהתמדתו המופלגת בכל ימות השנה, ואמו הצדקנית לא רצתה שיעזור לה במאומה בעבודות הבית. רק בערב פסח הסכימה שיוריד את הסט. היה זה תפקידו של הבן המתמיד, שעשה זאת כמובן בשמחה רבתי, ומתוך זהירות מופלגת כדי לשמור על שלמותו של הסט. והנה, בערב פסח אחד ניגש הבן לעשות את מלאכתו הקבועה. הוא עלה בזהירות רבה, נטל את הכלים בידו, אבל הפעם קרה משהו. כל הכלים נפלו מידו והתנפצו על הקרקע, ולא נשאר מהם כי אם שברי רסיסים. הבן חישב להתעלף מרב צער. הוא לא ידע כיצד לגשת אל אמו, ומה לומר לה. הכל היו בהלם.

כאשר כבר החליט הבחור לגשת אל אמו, הבחין בדמעה קטנה המבצבצת מבעד לעינה. אכן, הצער היה גדול. אבל מה שקרה לאחר מכן, ייחרט במוחו של הבן לעולמים. האמא מיהרה לנגב את הדמעה הסוררת, ואחר כך פרצה בבכי נסער, ואמרה: "אני מתביישת בעצמי; אם הבן שלי רואה שאני בוכה על אובדנו של סט-כלים, יהיה יקר וחשוב ככל שיהיה, איך תיכנס בו אחר כך אהבת התורה?"

היא בכתה ובכתה. והפעם לא דמעה אחת, אלא נהר של דמעות זלגו מעיניה, מרוב בושה וחרטה על הדמעה האחת שנראתה בעיניה, על אובדן הכלים, ועל ההשפעה שתהיה לכך על אהבת התורה של הבן – –

מאז, כך מציינים בפנינו בני המשפחה, לא עלה עניינו של הסט בביתנו ולו פעם אחת נוספת. כאילו מעולם לא פיארו ה'סרוויס' הזה את שולחן ליל הסדר. "אמא כל כך התביישה במה שעשתה, שלא רצתה שהעניין יעלה שוב על סדר היום בבית", מספרים הילדים.